EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 16.12.2025.
COM(2025) 765 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Regulas (ES) Nr. 691/2011 īstenošanu attiecībā uz Eiropas vides ekonomiskajiem kontiem

(1) IEVADS

Ar Regulu (ES) Nr. 691/2011 par Eiropas vides ekonomiskajiem kontiem ([1]) (“regula”) tika ieviesta vienota sistēma Eiropas vides ekonomisko kontu datu vākšanai, apkopošanai, nosūtīšanai un novērtēšanai. Regulas 10. pantā ir noteikts:

> *Līdz 2013. gada 31. decembrim un pēc tam reizi trijos gados Komisija iesniedz ziņojumu par šīs regulas īstenošanu Eiropas Parlamentam un Padomei. Minētajā ziņojumā it īpaši izvērtē nosūtīto datu kvalitāti, datu vākšanas metodes, dalībvalstīm un respondentu vienībām radīto administratīvo slogu un minēto statistikas datu ticamību un efektivitāti.*

Šis ir piektais ziņojums, kas sagatavots, izpildot minēto pienākumu. Iepriekšējie ziņojumi ir publicēti 2022. ([2]), 2019. ([3]), 2016. ([4]) un 2013. ([5])gadā.

(2) VIDES EKONOMISKIE KONTI

Kopš 2019. gada Komisijas apņemšanās risināt ar klimatu un vidi saistītas problēmas ir balstīta uz Eiropas zaļā kursa. Taču ir parādījušās jaunas globālas problēmas, un Eiropas Komisijas mērķis ir padarīt ES ilgtspējīgāku, konkurētspējīgāku, noturīgāku un labāk sagatavotu klimata pārmaiņām.

Ekonomika un vide ir nesaraujami saistītas. Konsekventa un pilnīga informācija par mūsu saimnieciskās darbības ietekmi uz vidi, par mūsu no vides saņemtajiem sociālajiem un ekonomiskajiem ieguvumiem un par ieguvumiem no vides aizsardzības palīdz īstenot ES prioritātes attiecībā uz ražošanas ilgtspējas un noturības stiprināšanu ES un vēlmi dekarbonizēt ekonomiku. Tāpēc, lai uzraudzītu progresu un pieņemtu lēmumus par politikas pasākumiem, politikas veidotājiem ir vajadzīgi kvalitatīvi statistikas dati par saikni starp vidi un ekonomiku.

Vides ekonomiskie konti jeb – saīsināti – vides konti ir iedarbīga vairākmērķu informācijas sistēma, kas aplūko ES ekonomiskās darbības ilgtspēju un ietekmi uz klimatu. Integrētās ekonomikas statistikas, piemēram, nacionālo kontu, struktūra nav izstrādāta tā, lai pilnā apmērā ņemtu vērā ražošanas, patēriņa, investīciju vai finansējuma ietekmi uz vidi. Tā kā vides kontos ir integrēti ekonomiskie un vides aspekti, tie sniedz pilnīgāku pārskatu par situāciju.

Gaidāmajā pārskatītajā nacionālo kontu standartā EKS 202X dabas resursi tiks iekļauti daudz lielākā mērā nekā iepriekš. Tāpēc nacionālo kontu sagatavošanā vairāk nekā jebkad agrāk tiks izmantoti uzticami vides kontu dati.

Eiropas vides konti ir vides jautājumu pārvaldisko aspektu pamats, tie ir balstīti uz sistemātisku

---

([1]) OV L 192, 22.7.2011., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/691/2025-06-24.

([2]) COM(2022) 718, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52022DC0718.

([3]) COM(2020) 56, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1583142055591&uri=CELEX:52020DC0056.

([4]) COM(2016) 663, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?qid=1478531808092&uri=CELEX:52016DC0663.

([5]) COM/2013/0864, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX:52013DC0864.

pieeju un nodrošina dalībvalstu un vides tematu aptvērumu, sniedzot iespēju veikt dalībvalstu politikas novērtēšanu un salīdzināšanu.

Vides kontu būtiska iezīme ir integrācija, proti, dažādu veidu informācijas (statistikas, administratīvās, modelētās u. c.) integrācija un tādu vides un ekonomisko aspektu integrācija kā i) enerģētika, nodokļi un emisijas gaisā; ii) materiālu ieguve un atkritumi: iii) ar vidi un klimatu saistītie valdības un uzņēmumu izdevumi (ieskaitot investīcijas); iv) ekosistēmu apmērs un stāvoklis, un ekosistēmu devums sabiedrībai un videi.

Vides konti ir efektīvs un lietderīgs informācijas apkopošanas veids, jo:

- tajos atkārtoti izmantoti pieejamie dati un tādējādi jaunu informāciju var sagatavot ar ļoti nelielu administratīvo slogu uzņēmumiem un sabiedrības locekļiem;
- tie ļauj savstarpēji pārbaudīt un salīdzināt informāciju no dažādiem avotiem, tādējādi ļaujot iegūt kvalitatīvu informāciju bez liela apjoma darba ieguldīšanas.

Eiropas vides konti ir balstīti uz integrēto vides ekonomisko kontu sistēmas centrālo regulējumu (*SEEA CF*) ([6]) un integrēto vides ekonomisko kontu sistēmu: ekosistēmisko uzskaiti (*SEEA EA*) ([7]). Minētos standartus izstrādāja un publicēja Apvienoto Nāciju Organizācija, Eiropas Komisija (*Eurostat*), Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācija, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO), Starptautiskais Valūtas fonds un Pasaules Bankas grupa. *SEEA CF* tiek pārskatīts, un atjaunināšana ir paredzēta 2028. gadā.

Vide un klimats ietekmē cilvēkus visā pasaulē, un daudzi abu jomu pārrobežu aspekti ir saistīti ar emisijām gaisā, materiāliem un tirdzniecību, ūdens izmantošanu, enerģētiku, nodokļiem, investīcijām utt. Tāpēc globālie standarti ir būtiski. Tāpēc *SEEA CF* saskaņo ar Eiropas kontu sistēmu un maksājumu bilanci.

Saskaņā ar iepriekš minētajiem standartiem ar regulu izveido Eiropas vides kontus dalībvalstu ziņojumiem, datu avotiem, eksperimentālo pētījumu veikšanai utt. Regula attiecas uz Eiropas Ekonomikas zonu (EEZ) ([8]). Tajā konti ir iedalīti turpmāk norādītajos deviņos moduļos.

- **Gaisa emisiju konti**: sešu siltumnīcefekta gāzu emisijas atmosfērā (tajā skaitā CO_2 un CO_2 no biomasas, ko izmanto kā kurināmo) un septiņi gaisa piesārņotāji (tajā skaitā amonjaks un smalkās putekļu daļiņas) dalījumā, kas atspoguļo 64 emisijas ģenerējošās nozares un mājsaimniecības.
- **Vides nodokļi saimniecisko darbību dalījumā**: ar enerģiju, transportu, piesārņojumu un dabas resursiem saistīti nodokļi, tai skaitā īpašas kategorijas CO_2 un emisijas kvotu

([6]) https://seea.un.org/.

([7]) https://seea.un.org/ecosystem-accounting.

([8]) Tā attiecas uz Norvēģiju un Islandi. Lihtenšteinai ir piešķirta pilnīga atkāpe no regulas piemērošanas. Šveices un Eiropas Savienības divpusējā statistikas nolīgumā regula ir iekļauta kopš 2019. gada decembra. Eiropas Savienības un Šveices Statistikas komitejas Lēmums Nr. 2/2019 (2019. gada 2. decembris), ar ko aizstāj A pielikumu Nolīgumā starp Eiropas Kopienu un Šveices Konfederāciju par sadarbību statistikas jomā [2020/51], OV L 17, 22.1.2020., 7. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/51/oj).

tirdzniecības sistēmām, sadalījumā, kas aptver 64 maksātājas nozares, kā arī mājsaimniecības un nerezidentus.

- **Ekonomikas mēroga materiālu plūsmas konti**: materiālu ielaides apmērs valstu ekonomikā, materiālu krājums ekonomikā un izlaide citās ekonomikās vai atpakaļ vidē. Tā ir būtiska informācija progresa uzraudzībai virzībā uz aprites ekonomiku.
- **Vides aizsardzības izdevumu konti**: izdevumi, ko iztērē saimnieciskās vienības saistībā ar vides aizsardzību. Izdevumi ietver investīcijas un patēriņa kategorijas.
- **Vides preču un pakalpojumu nozares konti**: vides aizsardzībai vai resursu pārvaldībai paredzēto preču un pakalpojumu izlaide, pievienotā vērtība un eksports. Tiek sniegta arī informācija par nodarbinātību, kas saistīta ar minētajām darbībām.
- **Energoresursu fiziskās plūsmas konti**: energoresursu plūsma no vides ekonomikā (dabā iegūtu resursu ielaide), ekonomikas ietvaros (enerģijas produktu ražošana un izmantošana) un no ekonomikas atpakaļ vidē (energoresursu atlikumu izvade), sadalījumā, kas aptver 64 nozares, kā arī mājsaimniecības.
- **Meža resursu konti**: dati par meža resursiem un saimniecisko darbību mežsaimniecības un mežizstrādes nozarē tādā veidā, kas ir pilnībā saderīgs ar datiem, kuri sniegti saskaņā ar EKS 2010.
- **Vides subsīdiju un tamlīdzīgu pārvedumu konti**: valdības kārtējie un kapitāla pārvedumi uzņēmumiem un mājsaimniecībām, kas paredzēti tādu darbību atbalstīšanai, kuras aizsargā vidi un dabas resursus, tai skaitā vides produktu ražošanas un izmantošanas atbalstīšanai.
- **Ekosistēmu konti**: ekosistēmu aktīvu, kā arī to sabiedrībai un ekonomikai sniegto pakalpojumu apjoms un stāvoklis. Ekosistēmu pakalpojumu piemēri ir kultūraugu nodrošināšana, apputeksnēšana, dabā balstīts tūrisms un globālais klimata regulējums.

Katrs no iepriekš minētajiem moduļiem ir definēts vienā regulas pielikumā. Kopš 2013. gada dalībvalstīm ir jāiesniedz Komisijai (*Eurostat*) dati saskaņā ar I–III pielikumu, kopš 2017. gada – saskaņā ar IV–VI pielikumu un kopš 2025. gada beigām – saskaņā ar VII un VIII pielikumu, bet dati saskaņā ar IX pielikumu (ekosistēmu konti) būs jāiesniedz līdz 2026. gada beigām.

(3) DARBĪBAS KOPŠ PĒDĒJĀ ZIŅOJUMA

Grozījumi regulā un citos atvasinātajos tiesību aktos

Regula (ES) 2024/3024 (2024. gada 27. novembris), ar ko groza Regulu (ES) Nr. 691/2011. Pirmkārt, tajā pievienoti trīs jauni meža resursu kontu, vides subsīdiju un tamlīdzīgu pārvedumu kontu un ekosistēmu kontu moduļi.

Jaunais meža resursu kontu modulis un vides subsīdiju un tamlīdzīgu pārvedumu kontu modulis ir balstīti uz iepriekš pastāvošo (attiecīgi kopš 2016. un 2015. gada) brīvprātīgo datu iesniegšanu.

Ekosistēmu kontu modulis lielākajai daļai dalībvalstu ir jauns. Tā pamatā ir 2021. gadā izstrādātais ANO *SEEA EA* standarts, pēdējo gadu laikā gūtā pieredze *Eurostat*, Komisijas Kopīgajā pētniecības centrā (*JRC*) un dažās dalībvalstīs. Pirmo reizi *JRC* to izstrādāja *INCA* projektā ([9]), savukārt *Eurostat*, *JRC* un valstu ekspertu grupa metodiku izstrādā kopš 2021. gada, *Eurostat* 2023. un 2024. gadā organizējot brīvprātīgu datu vākšanu, gatavojoties pirmajai ziņošanas kārtai saskaņā ar regulu 2026. gadā, un Komisijai (*Eurostat*) līdzfinansējot spēju veidošanu dalībvalstīs ar ikgadējām dotācijām kopš 2017. gada.

Šie trīs moduļi uzlabos informāciju, kas pieejama vairākām ES darbībām un mērķiem, tai skaitā klimatneitralitātes mērķiem, stratēģijai "No lauka līdz galdam", ES Meža stratēģijai, ES Biodaudzveidības stratēģijai 2030. gadam un Globālajai biodaudzveidības konvencijai, Augsnes stratēģijai 2030. gadam, Dabas atjaunošanas regulai un Nulles piesārņojuma rīcības plānam. Tie arī palīdzēs palielināt ilgtspējīgas attīstības mērķu uzraudzības nozīmi Savienībā.

Pateicoties kontu integrētajai struktūrai, jaunie moduļi arī sniegs ievērojamu pievienoto vērtību statistikas pamatdatiem un palielinās sešu esošo moduļu iespējas, jo jaunos un vecos kontus varēs apvienot jaunu rādītāju atvasināšanai.

Piemēram, jaunos ekosistēmu kontus var apvienot ar esošajiem gaisa emisiju kontiem, lai salīdzinātu ekosistēmu oglekļa sekvestrēšanas apjomu ar siltumnīcefekta gāzu emisiju apjomu. Pastāv arī spēcīga saikne starp ekosistēmu kontiem, meža resursu kontiem un ekonomikas mēroga materiālu plūsmas kontiem biomasas ieguves izteiksmē.

Papildus trim jaunajiem moduļiem ar Regulu (ES) 2024/3024 (2024. gada 27. novembris) ir veikti arī citi situācijas uzlabojumi. Komisija (*Eurostat*) tika pilnvarota publicēt un vajadzības gadījumā vākt datus no dalībvalstīm par investīcijām klimata pārmaiņu mazināšanā (sk. turpmāk). Komisijai (*Eurostat*) arī tika noteikts pienākums izveidot jaunu digitālo publikāciju par klimata pārmaiņām un portālu ar datiem no vides kontiem. Komisijai (*Eurostat*) tika uzdots veikt pētījumu par ekosistēmu pakalpojumu monetārās novērtēšanas iespējamību un datu kvalitātes pētījumus par ūdeni, enerģijas subsīdijām un pielāgošanos klimata pārmaiņām. Uzlabojumi ir veikti arī saistībā ar jauniem datu avotiem kontiem, izmēģinājuma pētījumiem, atkāpēm un ES finansējumu.

Turpmāk ir uzskaitīti citi tādi pasākumi ar juridisko pamatu, kas veikti kopš pēdējā ziņojuma Eiropas Parlamentam un Padomei.

- Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2024/1769 ([10]) par vides preču un pakalpojumu un ekonomikas darbību indikatīvā kopsavilkuma atjaunināšanu. Ar šo regulu tika izveidots atsauces saraksts, kurā izklāstīts Regulas (ES) Nr. 691/2011 V pielikuma datu apkopošanas tvērums.
- Komisijas Deleģētā regula (ES) 2025/1131 ([11]), ar ko attiecībā uz investīcijām klimata pārmaiņu mazināšanā groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 691/2011

([9]) https://ecosystem-accounts.jrc.ec.europa.eu/.

([10]) OV L 2024/1769, 27.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2024/1769/oj.

([11]) OV L 2025/1131, 4.6.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/1131/oj.

un ievieš vides mērķu klasifikāciju. Klimata pārmaiņu mazināšana, tai skaitā saistītās investīcijas, ir neaizstājamas, lai līdz 2050. gadam ES sasniegtu klimatneitralitātes mērķi. Tāpēc Eiropas vides kontos ir iekļautas iezīmes, kas raksturo citas investīcijas klimata pārmaiņu mazināšanā. Minētie dati aptver visas ekonomikas nozares un darbības, kas ir būtiskas klimata pārmaiņu mazināšanai, un ir sadalīti pa dalībvalstīm. Pirmie dati par investīcijām klimata pārmaiņu mazināšanā jāiesniedz 2025. gada oktobrī. Vides mērķu klasifikācija ir jauna klasifikācija, ko ANO izveidoja 2024. gadā, aizstājot veco vides aizsardzības darbību un izdevumu klasifikāciju (*CEPA* 2000) un resursu pārvaldības darbību klasifikāciju (*CReMA* 2008).

- Ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2023/137 ([12]) tika ieviests *NACE* 2. redakcijas 1. atjauninājums. Tā kā *NACE* saimniecisko darbību klasifikācija reglamentē datus, ko dalībvalstis iesniedz Komisijai (*Eurostat*) par vides ekonomiskajiem kontiem, ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2025/472 ([13]) tika grozīts Regulas (ES) 691/2011 IV un V pielikums, atjauninot saskaņā ar *NACE* 2. redakciju izteiktās datu iesniegšanas prasības nolūkā tās saskaņot ar tajā veiktajiem atjauninājumiem. *NACE* 2. redakcijas 1. atjauninājuma īstenošana Regulā (ES) 691/2011 vēl tiks uzsākta.

Neraugoties uz sadarbībā ar visām dalībvalstīm veikto intensīvo tehnisko sagatavošanas darbu saistībā ar trim jaunajiem moduļiem, astoņas valstis pieprasīja atkāpes viena vai vairāku jauno moduļu īstenošanai, kas nozīmē, ka tās sāks ziņot datus vienu vai divus gadus vēlāk nekā pārējās dalībvalstis. Visi atkāpju pieprasījumi bija pienācīgi pamatoti un apmierināti ar Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2025/1170 (2025. gada 13. jūnijs)([14]). Trīspadsmit dalībvalstis pieprasīja atkāpes attiecībā uz datu iesniegšanu par investīcijām klimata pārmaiņu mazināšanā uz vienu vai diviem gadiem, sākot no 2025. gada oktobra.

Jauni dati un rādītāji, jaunas publikācijas

Kopš pēdējā ziņojuma 2022. gadā papildus jauno moduļu ieviešanai Komisija (*Eurostat*) ir palielinājusi no vides kontiem pieejamās informācijas apjomu un uzlabojusi tās kvalitāti.

- Komisija (*Eurostat*) ir publicējusi:
  - vides ekonomisko kontu statistikas datu portālu (“infopaneli”) ([15]) un
  - digitālu publikāciju par klimata pārmaiņu mazināšanu ([16])

  saskaņā ar grozītās regulas 10. panta prasībām.

  Abi izdevumi tika laisti klajā 2024. gada decembrī. Infopanelī lietotājdraudzīgā un interaktīvā veidā ir apkopoti galvenie vides ekonomisko kontu rādītāji. Digitālajā

([12]) OV L 19, 20.1.2023. 5. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/137/oj.

([13]) OV L, 2025/472, 11.3.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2025/472/oj.

([14]) OV L, 2025/1170, 16.6.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2025/1170/oj.

([15]) https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/environmental-accounts/.

([16]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_climate_change_mitigation.

publikācijā “Statistika par klimata pārmaiņu mazināšanu” ir sniegti interaktīvi grafiki un kartes, kas dod iespēju lietotājiem iedziļināties vides kontu datos.

- Kopš 2021. gada novembra Komisija (*Eurostat*) publicē ceturkšņa siltumnīcefekta gāzu emisiju aplēses ([17]), kas pilnībā atbilst nacionālajiem kontiem. Publicēšana notiek tikai četrarpus mēnešus pēc pārskata perioda beigām. No politikas viedokļa ir būtiski, lai emisiju aplēses tiktu publicētas savlaicīgi, nodrošinot informāciju biežāk un operatīvāk. Lai sagatavotu jaunās aplēses, dalībvalstīm nav jāsniedz papildu ziņojumi.
- Papildus tiem datiem, ko dalībvalstis paziņo saskaņā ar regulu, *Eurostat* publicē arī agrīnas aplēses par siltumnīcefekta gāzu emisiju gaisā kontiem T + 12 mēnešus pēc pārskata perioda beigām un T + 6 mēnešus attiecībā uz materiālu plūsmas kontiem.
- Komisija (*Eurostat*) apvieno vides kontus ar makroekonomiskiem modeļiem, piemēram, starpreģionālām ielaides un izvades tabulām, nolūkā sagatavot kvalitatīvāku un detalizētāku ES patēriņa vidisko pēdu, piemēram, siltumnīcefekta gāzu ([18]) vai materiālu pēdu ([19]).

Datu vākšanas metodes un administratīvais slogs

Parasti iedzīvotājiem vai uzņēmumiem nav nepieciešams aizpildīt jaunus apsekojumus vides kontiem, jo tajos galvenokārt izmanto datus, kas jau ir valstu iestāžu rīcībā. Šos esošos datus vajadzības gadījumā bieži papildina ar papildu aplēsēm, piemēram, no modeļiem. Papildus datiem no nacionālajiem kontiem vides kontos ir integrēti dati no plaša avotu klāsta, tai skaitā statistika par enerģētiku, transportu, materiāliem, lauksaimniecību un mežsaimniecību, valdības izdevumiem un nodokļiem, un nestatistiskiem avotiem, piemēram, Zemes novērošanas dati, dati no biofizikālajiem modeļiem un informācija par bioloģisko daudzveidību no amatierzinātnes.

Lai izpildītu regulā noteiktās datu prasības, dalībvalstu iestādēm, iespējams, būs jāpielāgo esošie dati nolūkā nodrošināt, ka tie ir saskaņoti ar regulas jēdzieniem. Šīm korekcijām var būt nepieciešams zināms valsts iestāžu un iedzīvotāju ieguldījums, piemēram, pielāgoti vai paplašināti mājsaimniecību vai uzņēmumu apsekojumi, kas sniegtu datus par atsevišķiem mainīgajiem lielumiem vides kontos.

Valstis var arī izvēlēties vides kontu vajadzībām ieviest īpašu datu vākšanu, kas palīdz uzlabot datu kvalitāti. Piemēram, dažas valstis ir izveidojušas apsekojumus, ar kuriem papildināt citus datu avotus vides preču un pakalpojumu nozares kontiem (regulas V pielikums). Šie apsekojumi tiek veikti katru gadu vai ik pēc dažiem gadiem. No tā izrietošais papildu slogs uzņēmumiem ir ļoti zems.

([17]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Quarterly_greenhouse_gas_emissions_in_the_EU.

([18]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Greenhouse_gas_emission_footprints.

([19]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Material_flow_accounts_statistics_-_material_footprints.

Visbeidzot, ar vides kontu datu sniegšanu saistītais administratīvais slogs uzņēmumiem un mājsaimniecībām ir ļoti neliels.

Situācija attiecībā uz administratīvo slogu valstu iestādēm ir raksturota turpmāk. Valsts iestādes, parasti valsts statistikas iestādes vai dažkārt enerģētikas vai vides ministrijas, veic lielāko daļu darba pārskatu sagatavošanai. Pārskatu sagatavošanā piedalās arī citas valsts iestādes, kas parasti ir dabas aizsardzības iestādes un nodokļu administrācija. Šis darbs lielā mērā ietver esošo statistikas datu avotu, piemēram, uzņēmumu apsekojumu un nestatistisku datu avotu, piemēram, administratīvo ierakstu, atkārtotu izmantošanu un integrēšanu.

Tiek lēsts, ka vidējais pārskatu sagatavošanai nepieciešamais darbinieku skaits valsts iestādēs ir no sešiem līdz deviņiem pilnslodzes ekvivalentiem (*FTE*) deviņiem regulas pielikumiem ([20]).

Vecākajiem I–VI pielikumiem katram ir nepieciešams vidēji 0,5–1 pilnslodzes ekvivalents. Saskaņā ar aplēsēm sākotnēji trim jaunajiem pielikumiem būs vajadzīgi divi līdz trīs papildu pilnslodzes ekvivalenti katrā valsts iestādē ([21]), kuru precīzs skaits būs atkarīgs no tādiem faktoriem kā dalībvalsts apstākļi un esošo datu avotu apjoms.

Tā kā ražošanas sistēmas laika gaitā nobriest, var sagaidīt efektivitātes pieaugumu.

Sloga samazināšana un vienkāršošana Komisijai ir ļoti svarīga. Sadarbībā ar valstu statistikas iestādēm *Eurostat* īsteno pasākumus datu vākšanas un ziņošanas sloga samazināšanai.

- *Eurostat* darbinieki izstrādā metodiku, sagatavo pamatnostādnes, nodrošina apkopošanas rīkus, vada ekspertu grupas un pārvalda dotācijas, kas ir būtiskas efektivitātes un koordinācijas veidošanai dalībvalstīs.
- Komisijas (*Eurostat*) ekspertu grupas koordinē datu sagatavošanu, veicina labas prakses apmaiņu un kopīgus risinājumus un uzlabo efektivitāti.
- Komisija (*Eurostat*) ir izstrādājusi un nodrošinājusi dalībvalstīm apkopošanas rīku un ES mēroga datus ekosistēmu pakalpojumu kontiem (*INCA* rīks) un apkopošanas rīku arī energoresursu kontiem (*PEFA* veidotājs). Tām dalībvalstīm, kas izmanto šos instrumentus, būs maz darba apmierinošas kvalitātes energoresursu un ekosistēmu pakalpojumu kontu ieviešanā. Dalībvalstis var izmantot arī savus rīkus un datus.
- Ekosistēmu apjoma un stāvokļa kontus lielā mērā var balstīt uz esošajiem ES mēroga datiem.
- Vairākas valsts iestādes datu sagatavošanas metožu īstenošanai vai vajadzīgo rīku izstrādāšanai ir izmantojušas dotācijas (ko līdzfinansē Komisija) un tādējādi uzlabojušas savu efektivitāti.

([20]) Avots: Dalībvalstu valsts statistikas iestādes – 2020. gada Eiropas statistikas izmaksu analīzē savāktie dati.

([21]) Avots: Dalībvalstu valsts statistikas iestādes – dati, kas 2021. gadā savākti no ekspertu grupas "Nozaru un vides statistikas un kontu direktori (*DIMESA*)" un apspriešanai tajā.

Ar minētajām Komisijas (*Eurostat*) iniciatīvām ir ievērojami samazināts administratīvais slogs un izmaksas dalībvalstīs. Tiek lēsts, ka samazinājums būs aptuveni viens līdz divi pilnslodzes ekvivalenti katrai dalībvalstij un vismaz 2 miljoni EUR gadā visām dalībvalstīm kopā.

Visbeidzot, slogs valstu iestādēm ir ierobežots un daudz mazāks salīdzinājumā ar ieguvumiem no vides kontiem. *Eurostat* pievērš lielu uzmanību un pastāvīgi cenšas samazināt datu vākšanas slogu. Šajā nolūkā *Eurostat* pastāvīgi sazinās ar dalībvalstīm saistībā ar šo jautājumu.

(4) STATISTIKAS ĪSTENOJAMĪBA UN LIETDERĪGUMS

Vides kontu lietderīgums ir atkarīgs no šādiem diviem faktoriem: pirmkārt, kā esošo informāciju var pārkārtot vienā uzskaites sistēmā, un otrkārt, kā un cik lielā mērā konti tiek izmantoti.

Attiecībā uz pirmo faktoru to ilustrē kultūraugu nodrošināšanas ekosistēmas pakalpojuma aplēse jaunajā IX pielikumā, pamatojoties uz esošo informāciju no materiālu plūsmas kontiem III pielikumā.

Attiecībā uz otro faktoru vides konti sniedz informāciju ekonomiskās analīzes un ietekmes novērtējuma veikšanai, un tos izmanto nolūkā uzraudzīt progresu politikas mērķu sasniegšanā. Vairāki vides kontu rādītāji, piemēram, materiālu pēda, materiālu apritīgas izmantošanas rādītājs, vides nodokļu īpatsvars kopējos nodokļu ieņēmumos un ES patēriņa siltumnīcefekta gāzu pēda, ir izmantoti, lai uzraudzītu ES progresu virzībā uz ilgtspējīgas attīstības mērķu ([22]) sasniegšanu un 8. vispārējās Savienības vides rīcības programmas līdz 2030. gadam ([23]) īstenošanu.

ES aprites ekonomikas uzraudzības sistēmā ([24]) vairāki rādītāji par materiālu ielaidi ekonomikā un primāro un sekundāro materiālu izmantošanu tiek apkopoti, izmantojot vides kontus.

No vides kontiem iegūtie rādītāji arī palīdzēs uzraudzīt ES progresu virzībā uz Biodaudzveidības konvencijas ([25]) mērķu sasniegšanu un citu biodaudzveidības aizsardzības un nulles piesārņojuma rīcībpolitiku rezultativitāti.

Ekosistēmu stāvokļa rādītāji ir saskaņoti ar rādītājiem, ko izmanto Dabas atjaunošanas regulas uzraudzībai. Tas nozīmē, ka vides kontus var izmantot, lai uzraudzītu ES progresu attiecīgo mērķu sasniegšanā.

([22]) https://data.europa.eu/doi/10.2785/1111373. Uz vides kontiem balstītie ilgtspējīgas attīstības mērķa (IAM) rādītāji ir šādi: "rūpniecības radīto emisiju intensitāte gaisā", "izejvielu izmantojuma pēda", "bruto pievienotā vērtība vides nozarē", "aprites materiālu izmantošanas rādītājs" un "vides nodokļu īpatsvars kopējos nodokļu ieņēmumos". Šajā ziņojumā ir izmantotas arī oglekļa pēdas nodaļā par plašāku ietekmi.

([23]) https://www.eea.europa.eu/en/topics/at-a-glance/state-of-europes-environment/environment-action-programme/8th-eap-indicator-based-progress.

([24]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/monitoring-framework.

([25]) https://www.cbd.int/gbf.

Ar politiku saistītu rādītāju iekļaušana jaunajā vides kontu infopanelī ([26]) un digitālajā publikācijā par klimata pārmaiņu mazināšanu ([27]) izklāstītā padziļinātā analīze par savstarpējo atkarību starp klimata pārmaiņu mazināšanu un saimnieciskajām darbībām palīdzēs izmantot kontus politikas veidošanā.

Regulai pievienoto jauno moduļu īstenojamību nosaka to struktūra, jo pirms Komisija ierosināja grozījumu tos pārbaudīja īpašas darba grupas ar valstu ekspertiem un/vai ar dotāciju izmantošanu. Metodisko atbalstu rokasgrāmatu veidā sniedz Komisija (*Eurostat*) sadarbībā ar dalībvalstīm.

(5) KOPŠ PĒDĒJĀ ZIŅOJUMA NOSŪTĪTO DATU KVALITĀTE

Regulā ir noteikts, ka dalībvalstīm un EEZ valstīm ir jāiesniedz *Eurostat* dati un ziņojumi par savu datu kvalitāti ([28]). Dažas kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis brīvprātīgi, daļēji vai pilnībā arī iesniedz regulā prasītos datus. Šis īstenošanas ziņojums ir vērsts uz pirmo valstu grupu (ES/EEZ valstīm). *Eurostat* validē saņemtos datus un tos publicē savā tīmekļa vietnē ([29]),, pievienojot tehniskus un metodoloģiskus skaidrojumus un pamatinformāciju ([30]).

Lielākā daļa dalībvalstu regulā noteiktajos termiņos iesniedz pilnīgas datu kopas un kvalitātes ziņojumus ([31]). Pārskata periodos dažas dalībvalstis ir nokavējušas termiņus, parasti tikai par dažām dienām, taču tas nav jūtami ietekmējis lietotājus.

Kopumā dalībvalstu par visiem regulas pielikumiem iesniegtie statistikas dati ir ļoti kvalitatīvi un laikposmā no 2022. līdz 2025. gadam to kvalitāte ir vēl vairāk uzlabojusies. Tas ir dokumentēts gaisa emisiju kontu un materiālu plūsmas kontu kvalitātes snieguma rādītājos, ko *Eurostat* publicē kopā ar metadatiem. Regulāri tiek novērtēta energoresursu kontu un emisiju gaisā kontu saskaņotība, un arī tā ir uzlabojusies.

Komisija (*Eurostat*) sagaida, ka V pielikuma jaunievieso datu par investīcijām klimata pārmaiņu mazināšanā kvalitāte (pilnīgums) nākamajos divos gados uzlabosies, jo daudzas dalībvalstis ir saņēmušas atkāpi. Šis papildu laiks ļaus tām labāk sagatavoties. Tāpēc pirmajos datu iesniegšanas gados trūks datu par šīm dalībvalstīm, un *Eurostat* sagatavos to aplēses ar modelēšanas metožu palīdzību. Šajā jomā joprojām ir vajadzīgi uzlabojumi. Komisija (*Eurostat*) turpina sadarboties ar dalībvalstīm nolūkā atrisināt tehniskus jautājumus.

([26]). https://ec.europa.eu/eurostat/cache/dashboard/environmental-accounts/.

([27]) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Statistics_on_climate_change_mitigation.

([28]) Šveice iesniedz datus kopš 2019. gada decembra saskaņā ar Šveices un Eiropas Savienības divpusējo statistikas nolīgumu. Lihtenšteinai ir piešķirta pilnīga atkāpe no Regulas (ES) Nr. (EU) 691/2011 piemērošanas, kā noteikts EEZ Apvienotās komitejas 2012. gada 30. aprīļa Lēmumā Nr. 98/2012, ar ko groza EEZ līguma XXI pielikumu (Statistika) (OV L 248, 13.9.2012., 36. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2012/98(2)/oj).

([29]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database.

([30]) http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/overview.

([31]) https://circabc.europa.eu/ui/group/c4687299-277c-42f8-8747-dee3f17341de/library/f4f240c1-054c-4363-b598-7b3b9efb14e4/details.

Tiek plānoti vai jau tiek īstenoti papildu pasākumi datu kvalitātes uzlabošanai, kā tas izklāstīts nākamajā iedaļā.

(6) UZLABOŠANAS PASĀKUMI

Komisija (*Eurostat*) un dalībvalstis ir vienojušās par Eiropas vides kontu stratēģiju. Pašreizējā redakcija aptver laikposmu no 2024. līdz 2028. gadam ([32]). Darba programma ir izklāstīta un Eiropas centieni palielināt vides kontu izmantošanu un pilnveidot tos, tai skaitā izstrādāt iespējamus jaunus moduļus, ir koordinēti stratēģijā, kas regulā nav prasīta. Turpmāk ir izklāstīti minētās stratēģijas mērķi attiecībā uz regulas īstenošanu.

- Komunikācijas par vides kontiem uzlabošana un to izmantošanas palielināšana. Tas nodrošinās, ka tie joprojām ir noderīgi politikas vajadzībām un cita veida izmantošanai. Šis mērķis var ietvert arī savlaicīgākus datus, vizualizācijas un prezentācijas. Tas ietver arī uz vides kontiem balstītu rādītāju turpmāku izmantošanu un izpratnes veicināšana, kā arī informācijas sniegšanu lietotājiem-ekspertiem un sabiedrībai.
- Piemēram, *Eurostat* plāno 2026. gadā publicēt agrīnas aplēses par energoresursu kontiem. Jaunu komunikācijas produktu piemēri ir atrodami 4. iedaļā.
- Trīs jauno moduļu attiecībā uz mežiem, ekosistēmām un vides subsīdijām īstenošanas sagatavošana (3. iedaļa). Sagatavošanas darbības ietver brīvprātīgu datu vākšanu, *Eurostat* rokasgrāmatu publicēšanu, saskaņotus datu validācijas noteikumus un valstu datu apkopotāju apmācību.
- Sadarbība ar citiem datu sagatavotājiem. Tas attiecas gan uz sadarbību ar statistikas sistēmas daļām (piemēram, sociālo statistiku plašāku ilgtspējas pasākumu izstrādei), gan ar citiem statistikas sagatavotājiem ārpus statistikas sistēmas (piemēram, vides aģentūrām, pētnieku kopienu un ministrijām). Tas ietver arī sadarbību un metodoloģisku koordināciju ar starptautisko statistikas kopienu, piemēram, NKS, EKS 202X pārskatīšanai un darbam pie Maksājumu bilances un starptautisko investīciju bilances rokasgrāmatas 7. izdevuma (*BPM7*). Gaidāmajā pārskatītajā nacionālo kontu standartā EKS 202X daudz lielākā mērā nekā līdz šim tiks iekļauti dabas resursi.
- Jaunu datu avotu izpēte nolūkā uzlabot datu kvalitāti un padarīt datu sagatavošanu efektīvāku.
- Turpmākas pētniecības programmas Eiropas vides kontiem izstrāde. Pētniecības programmas pirmā versija tika izstrādāta 2025. gada vidū.

Stratēģijai ir pievienots rīcības plāns ar darbību un termiņu sarakstu katram iepriekš minētajam mērķim.

(7) PRIEKŠLIKUMI PAR JAUNIEM MODUĻIEM UN JAUNIEM VIDES STATISTIKAS PRODUKTIEM

([32]) https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191525/European+Strategy+for+Environmental+Accounts.pdf/beb67371-bcdf-442e-b323-22c891b717a4?t=1707816517927.

Pamatojoties uz dalībvalstu veikto eksperimentālo pētījumu un priekšizpētes rezultātiem, Komisija var ierosināt jaunus moduļus 4. panta 2. punktā ([33]) uzskaitītajiem tematiem, it īpaši par enerģijas subsīdijām.

Attiecībā uz diviem no šiem tematiem (fosilā kurināmā subsīdijas un pielāgošanās klimata pārmaiņām) Komisija (*Eurostat*) pēdējo divu līdz trīs gadu laikā ir izstrādājusi turpmāk minētos statistikas instrumentus.

- Brīvprātīga datu vākšana par potenciāli videi kaitīgām subsīdijām, kas tika sākta 2023. gadā un tiks turpināta katru gadu. Metodoloģijas un rezultātu izvērtēšana tiek veikta sadarbībā ar dalībvalstīm.
- Eksperimentāla metodika un makroekonomiskie dati par pielāgošanos klimata pārmaiņām, pamatojoties uz pieejamajiem statistikas datiem.

ES darbs pie šiem diviem tematiem ir nozīmīgs starptautisks ieguldījums G20 III iniciatīvā par datu iztrūkumiem un starptautiskā *SEEA CF* atjaunināšanā.

Komisija un dalībvalstis kopā turpinās izstrādāt jaunus moduļus. Regulas 4. pantā ir noteikts, ka Komisijai ir jāveic novērtējums par ekosistēmu pakalpojumu monetārās vērtēšanas metodoloģiskajām iespējām un iespējamību. Regulas 10. pantā ir noteikts, ka Komisijai ir jānovērtē to datu kvalitāte, kas pieejami par enerģijas subsīdijām, tai skaitā fosilā kurināmā subsīdijām, par pielāgošanos klimata pārmaiņām un par ūdeni.

Tomēr Komisija (*Eurostat*) uzskata, ka nav īstais laiks ierosināt jaunus moduļus, ja vien pieprasījums pēc tiem nepalielinās no politikas viedokļa. Trīs jauno moduļu īstenošana ir saistīta ar ievērojamām dalībvalstu pūlēm. Pirmajās divās 2011. un 2014. gadā izveidoto moduļu kārtās gūtā pieredze arī liecina, ka Komisijai un dalībvalstīm ir jāturpina ieguldīt ražošanas sistēmās un uzlabot datu sagatavošanu vairākās datu iesniegšanas kārtās, un tikai tad izstrādes sistēmas sasniegs briedumu un datu kvalitāte stabilizēsies.

(8) SECINĀJUMI

Komisija un dalībvalstis ir turpinājušas uzlabot Eiropas vides kontus atbilstīgi Regulai (ES) Nr. 691/2011 ar šādām darbībām:

- darbības jomas paplašināšana ar trīs jaunu tematisko moduļu un jaunu mainīgo lielumu par investīcijām klimata pārmaiņu mazināšanā iekļaušanu regulā;
- datu kvalitātes uzlabošana un datu sagatavošanas efektivitātes paaugstināšana;
- komunikācijas par vides kontiem paplašināšana;
- papildu rādītāju izstrāde lietotāju vajadzību apmierināšanai un
- vajadzības pielāgot Eiropas vides kontus un uzlabot to kvalitāti atbilstoši jaunām prioritātēm un jomām pastāvīga izvērtēšana.

([33]) Ūdens resursu konti (kvantitatīvi un kvalitatīvi), resursu pārvaldības izdevumu konti, subsīdijas un atbalsta pasākumi, kas var kaitēt videi, un atkritumu konti.